

เปิดพื้นที่ให้นักศึกษา “ลงเรียนรู้ชุมชน”

ภาควิชาพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้จัดให้มีการเรียนการสอนวิชาการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community Based Learning) ซึ่งเป็นวิชาศึกษาทั่วไปบังคับสำหรับนักศึกษาหลักสูตรระดับปริญญาตรี จุดมุ่งหมายของวิชานี้คือต้องการให้นักศึกษา ได้เข้าใจแนวคิด กระบวนการ เครื่องมือ การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน หรือ “ชุมชนเป็นตัวตั้ง” และได้เข้าไปมีส่วนร่วมใช้ชีวิตในชุมชนเพื่อศึกษาเรียนรู้การดำเนินชีวิตและการพัฒนา ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาสำคัญที่น่าเรียนรู้ หลายประเด็น เช่น หลักการการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โครงสร้างและลักษณะของชุมชนไทย เครื่องมือในการเรียนรู้ชุมชน บทบาทของ NGOs/GOs กลุ่มองค์กรภาคประชาสังคม ในชุมชน เป็นต้น

ในปีการศึกษา 2558 นักศึกษาเข้ามาลงทะเบียนเรียน วิชาในวิชานี้ จากหลายกลุ่มเรียน ทั้งจากสาขารัฐประศาสนศาสตร์ สาขาภาษาจีน สาขาภาษาสเปน และสาขาภาษาอังกฤษ ในภาคปลายปีการศึกษา มีนักศึกษาเข้ามาลงทะเบียนเรียนกว่า 100 คน แบ่งเป็น 4 กลุ่มเรียน มีคณาจารย์ที่มีประสบการณ์การสอนทางด้านสังคมศาสตร์ ประกอบด้วย **รศ.ดร.บัวพันธ์ พรหมพักพิง ผู้อำนวยการศูนย์ประชาสังคม** ๗ **ดร.สมพันธ์ เตชะอธิก อ.มานะ นาคำ ดร.ธนพฤกษ์ ชามะรัตน์ ดร.นิลวดี พรหมพักพิง ผศ.ดร.วิภาวี กฤษณะภักดิ์ ดร.ศิลปกิจ ตั้ขันตกุล ดร.มนต์ชัย ผ่องศิริ อ.ธนาคาร ฝันสุ อ.วิเชียร แสงโชติ และอ.พูลสมบัติ นามหล้า ผู้จัดการฝ่ายฝึกอบรม ศูนย์ประชาสังคม** ๗ โดยมีส่วนร่วมทั้งในส่วนปรับปรุงหลักสูตร รวมทั้งเข้าไปจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนด้วย

นอกจากการเรียนการสอนในชั้นเรียนแล้ว ยังมีการเปิดให้มีการ “ลงพื้นที่เรียนรู้ของจริง” ในชุมชน ซึ่งหลักสูตรให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มาก ด้วยการกำหนดไว้ถึง 21 ชั่วโมง หรือ 3 วัน 2 คืน เลยทีเดียว การลงชุมชนเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้ ชิมชีวิตความเป็นอยู่ ระบบเศรษฐกิจ และสังคม ผ่านการศึกษาชุมชน โดยใช้เครื่องมือศึกษาชุมชนแบบมีส่วนร่วม

เมื่อวันที่ 25 - 27 มีนาคม 2559 ที่ผ่านมาทางทีมคณาจารย์ได้จัดโปรแกรมลงพื้นที่ตามกำหนดการที่ตำบลบริบูรณ์ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดขอนแก่น ได้จัดแบ่งนักศึกษา ลงพื้นที่ในหลายหมู่บ้าน

นักศึกษาได้มีโอกาสได้เข้าพักอาศัยในบ้าน “พ่อ แม่ พี่น้อง” แบบลูกหลาน เรียนรู้วิถีชีวิตด้วยการอยู่ร่วม เข้าใจ ศรัทธา ในสิ่งที่เขา “มีและเป็น” ผ่านการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ชุมชน ทรัพยากรชุมชน ระบบเศรษฐกิจชุมชน วัฒนธรรมชุมชน การเมืองการปกครองของชุมชน ฯลฯ ด้วยการใช้องมือที่มีส่วนร่วมกับชุมชน เช่น แผนที่เดินดิน ปฏิทินฤดูกาล การสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก การสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group) การจดบันทึกภาคสนาม ฯลฯ หลังจากการเรียนรู้แล้ว นักศึกษาได้เก็บข้อมูลการศึกษามานำเสนอ ทั้งในรูปการนำเสนอสาธารณะและการนำเสนอ ในรูปของข้อมูลในรูปของเอกสารรายงาน ซึ่งถือว่าเป็น “รูปธรรม” หนึ่งในการเติบโตของคนรุ่นใหม่” ที่ได้จากการเรียนรู้จากชุมชน

